

PSST... MATURA

PYTANIE JAWNE 15 · MATURA USTNA 2027–2028

MAKBET · KONTEKST: BALLADYNA

KORONA, KTÓRA NIE DAJE SPAĆ

Pytanie jawne 15: „Jaki wpływ na człowieka ma sprawowanie przez niego władzy? Omów zagadnienie na podstawie Makbeta Williama Szekspira. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst”. Odpowiedz samodzielnie, a potem rozwiń podpowiedzi.

TEŻA W JEDNYM ZDANIU

Władza zdobyta zbrodnią nie daje Makbetowi bezpieczeństwa.

GOTOWE ZDANIA NA EGZAMIN

NA POCZĄTEK

„Makbet” dowodzi, że władza zdobyta zbrodnią nie daje bezpieczeństwa, tylko pogłębia lęk, wymusza kolejną przemoc i izoluje rządzącego od ludzi.

NA ZAKOŃCZENIE, PO KONTEKŚCIE

Makbet i Balladyna pokazują ten sam mechanizm: pozycja zdobyta zbrodnią domaga się następnych zbrodni, a rachunek płaci całe państwo.

SCHEMAT ODPOWIEDZI

Trzy skale. Psychika — lęk po zbrodni, który władza pogłębia. Relacje — podejrzliwość, oddalenie od żony i dawnych towarzyszy. Państwo — terror i cierpienie poddanych. Potem Balladyna i powrót do tezy. Tak odpowiadasz na pytanie, zamiast streszczać drogę na tron.

Chcesz mieć to pytanie z głowy? W książce „Psst... matura” masz wszystkie 76 pytań: tezę, gotowe zdania, plan, pułapki i trening — a w tomie 2 wzorcowe wypowiedzi. Zajrzyj: niekazmuliczyc.pl/psst/

SPRAWDŹ SIĘ

Odpowiedz najpierw sam(a) — kierunek odpowiedzi zakryj kartką.

1. Oddziel drogę do tronu od rządów — Kiedy Makbet zabija Dunkana? Czy to korona dopiero tworzy jego zdolność do zbrodni?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Dunkana zabija przed koronacją, aby zdobyć tron. Władza nie tworzy całego zła od zera. Po jej zdobyciu Makbet używa przemocy na większą skalę, by utrzymać pozycję.

2. Pokaż stan psychiczny króla — Dlaczego Makbet boi się Banka i co mówi o swoim umyśle?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Wiedźmy przepowiedziały królewską przyszłość potomkom Banka. Makbet widzi w nim zagrożenie i zleca zabicie jego oraz Fleance'a. O własnym umyśle mówi, że jest pełen skorpionów. Władza nie przynosi mu spokoju.

3. Zobacz zmianę relacji z Lady Makbet — Jaką rolę ma ona przy pierwszej zbrodni, a co Makbet robi przy planowaniu zamachu na Banka?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Przy zabójstwie Dunkana Lady Makbet naciska i uczestniczy w planowaniu. Kiedy Makbet planuje zabicie Banka, nie ujawnia jej szczegółów. Jego władza łączy się z izolacją i narastającą podejrzliwością.

4. Opisz skutki dla państwa — Dlaczego działania Makbeta są czymś więcej niż prywatnym dramatem sumienia?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Król rozkazuje zaatakować rodzinę Makdufa, stosuje terror i budzi strach. Poddani cierpią, ludzie opuszczają kraj. Szkocja płaci za jego sposób sprawowania władzy.

5. Wybierz kontekst Balladyny — Co łączy Balladynę z Makbetem? Jakie konkretne czyny pokażą podobny mechanizm?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Balladyna zabija Alinę na drodze do awansu, ukrywa winę, wypiera się matki, popełnia następne zbrodnie i truje Kostryna, który zna jej tajemnice. U obojga przemoc otwiera drogę do pozycji, a kolejne zbrodnie mają ją zabezpieczać. Ich decyzji nie wymusza sama korona.

6. Wskaż alternatywę — Po co Malcolm wymienia cechy dobrego władcy?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Wymienia między innymi sprawiedliwość, prawdomówność, opanowanie i miłosierdzie. W rozmowie z Makdufem sprawdza jego uczciwość. Ten katalog kontrastuje z tyranią Makbeta i pozwala pokazać władzę jako odpowiedzialną służbę.